

Datum
2016-08-08
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2016-806

Yttrande

Till
Arbetsmarknadsdeparte-
mentet

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn (DS 2016:21) A2016/01333/I

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ställer sig positiv till delar av framlagda förslag avseende kommunplacering av ensamkommande barn. En jämnare fördelning av ansvaret för ensamkommande barn mellan landets kommuner är angelägen. Däremot anser kommunstyrelsen att föreslagna lagändringar i alltför stor utsträckning begränsar kommunernas möjligheter att placera ensamkommande barn utifrån barnens bästa, framför allt gäller det barn i behov av familjehemsplacering.

Kommunstyrelsen anser att det är angeläget med tidiga insatser för asylsökande och personer med uppehållstillstånd som vistas på Migrationsverkets anläggningsboenden. Förslaget att Migrationsverkets ansvar för sysselsättning ska upphöra innebär en risk att asylsökande står helt utan sysselsättning. Kommunstyrelsen förordar därför att Migrationsverkets ansvar ändras först i och med att ett nytt sammanhållet system träder i kraft för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända.

Yttrande

Kommunstyrelsen delar departementspromemorians uppfattning att det är angeläget med en jämnare fördelning av ensamkommande barn mellan landets kommuner. Utifrån barnets bästa finns mycket att vinna på att de placeras i anvisningskommunen. Samarbetet mellan olika aktörer runt barnet underlättas och det påverkar barnens möjlighet till etablering i samhället positivt.

I promemorian föreslås att kommunerna, med vissa undantag, inte ska få placera ensamkommande barn i andra kommuner. Det innebär en inskränkning i den kommunala självsty-

relsen och också att ensamkommande barn kommer att behandlas annorlunda än andra barn som behöver bo i ett annat hem. Kommunstyrelsen ansluter sig här till Justitieombudsmannens (JO) yttrande i ärendet. JO påtalar att i Sverige gäller den så kallade normalitetsprincipen vilken innebär att samma regler bör gälla alla barn som vistas i landet. Vid ett beslut om placering av barn med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), (SoL) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) ska vad som är bäst för det enskilda barnet vara avgörande. Liksom JO anser kommunstyrelsen att den förslagna bestämmelsen innebär ett avsteg från normalitetsprincipen. Förslaget innebär också att placeringar kan komma att genomföras utifrån andra grunder än vad som bedöms vara det bästa för det enskilda barnet.

I promemorian föreslås undantag från begränsningen. Det gäller bland annat om barnet vårdas med stöd av LVU eller med stöd av SoL i fråga om barn med motsvarande vårdbehov. Kommunstyrelsen anser att undantaget är bra och bidrar till att säkerställa att dessa barn får den vård de behöver. Ett annat undantag är om kommunerna kommer överens om placering. I promemorian anges inte vad som ska beaktas när en kommun tar ställning till en begäran från en anvisningskommun om placering vilket kan leda till godtycklighet. Liksom JO anser kommunstyrelsen att det i lagen bör framgå vilka överväganden som ska göras vid en sådan begäran. Slutligen finns ett undantag som innebär att en anvisningskommun kan placera barn i en annan kommun inom länet om det finns synnerliga skäl. I promemorian anges att bestämmelsen ska användas restriktivt och avser barn med särskilda vårdbehov som är tunga och specifika på grund av fysiska, psykiska eller sociala problem.

En del ensamkommande barn är placerade i familjehem. För Malmö stads del är dessa barn i stor utsträckning placerade i familjehem inom kommunen men det finns också barn som är placerade utanför kommunen. En familjehemsplacering bygger på att barnets behov matchas med ett familjehems resurser och bör inte begränsas av var ett tilltänkt familjehem är beläget. Så som förslaget är formulerat vad avser undantag i begränsningen är det rimligt att anta att endast få barn som behöver bo i familjehem kommer att omfattas av dessa. Enligt 6 kap. 5 § SoL ska socialnämnden vid dessa placeringar i första hand överväga om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Föreslagna begränsningar av anvisningskommunens möjlighet att placera barnet i en annan kommun riskerar leda till att barn i behov av familjehemsplacering inte kan placeras hos anhöriga och eller andra närstående om dessa bor i en annan kommun. Detta står i strid med bestämmelserna i SoL och är inte heller förenligt med intentionerna i Barnkonventionen.

Kommunstyrelsen anser att de föreslagna undantagen inte är tillräckliga för att säkerställa att varje enskilt barn placeras utifrån dess behov. Barnets vårdbehov måste vara grunden för de beslut som fattas om placering och vårdform. Placering i familjehem bör undantas helt från begränsningen.

Den förslagna bestämmelsen innebär en begränsning av socialnämndens rätt att efter en bedömning i det enskilda fallet placera ett barn i en annan kommun. Kommunstyrelsen ansluter sig till JO:s uppfattning att bestämmelsen bör föras in i 6 kap. SoL. Om bestämmelsen förs in i LMA bör det i SoL föras in en bestämmelse som erinrar om bestämmelsen i LMA.

I promemorian föreslås att länsstyrelserna efter ansökan av en anvisningskommun kan ge sitt godkännande till placering i en annan kommun. Bestämmelsen avser barn med särskilda vårdbehov som anvisningskommunen skäligen inte kan tillgodose i den egna kommunen. Det krävs en särskild kompetens för att göra dessa prövningar och Kommunstyrelsen anser att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) är mer lämpad än länsstyrelserna att göra denna prövning. Förslaget innebär en uppenbar risk för ökad administration och längre handläggningstider, vilket kan medföra negativa konsekvenser för barnen. Det är viktigt att det inom den myndighet som ska göra prövningen finns tillräckliga resurser så att besked kan lämnas snarast till de kommuner som ansöker om godkännande om placering i en annan kommun.

De barn som av en anvisningskommun placeras i en annan kommun, och där denna kommun efter överflyttning av ärendet övertar ansvaret enligt SoL, borde få räkna in barnet i det totala mottagandet av anvisade barn enligt den nya anvisningsmodellen som gäller sedan den 1 april 2016.

Kommunstyrelsen anser att det är angeläget med tidiga insatser för asylsökande och personer med uppehållstillstånd som vistas på Migrationsverkets anläggningsboenden och att det är rimligt att Migrationsverket ges förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag, det vill säga att på ett rättsäkert och effektivt sätt pröva människors ansökningar om asyl

Handläggningstiderna är i dagsläget alltför långa och försvårar etablering i det svenska samhället. Migrationsverket beräknar att handläggningstiderna i prövningsverksamheterna kommer öka från nio till tolv månader i genomsnitt. Flera av de personer som sökt asyl under 2015 får därmed vänta på beslut till 2017. Antal asylsökande i mottagningssystemet kommer vara fortsatt högt under kommande år. Det är därför enligt kommunstyrelsen viktigt att möjligheten kvarstår för asylsökande att delta i svenskundervisning och andra former av sysselsättning. Meningsfulla aktiviteter under asyltiden förbättrar individens möjligheter till etablering efter beslut om uppehållstillstånd. Samtidigt bör kartläggningen och dokumentationen av individens utbildning och yrkeserfarenheter förbättras. Samverkan med Arbetsförmedlingen i detta sammanhang är en självklarhet, men lika självklart borde samverkan finnas med utbildningssystemet. I första hand gäller det evaluering av betyg, yrkesbedömning, meritportfölj och i förekommande fall språktest. Det skulle också kunna gälla validering, men det kan vara fråga om en längre process och bör kunna ingå som en del i den enskildes sysselsättning under asyltiden.

Regeringen har gett i uppdrag till länsstyrelserna att under hösten 2016 förbereda arbetet med att bygga upp en verksamhet för att från 2017 samordna insatser för asylsökande och personer med uppehållstillstånd i anläggningsboende. Arbetet har således ännu inte påbörjats. Det är därför osäkert om ett sådant system kan starta i januari 2017. Samtidigt är det först den 31 oktober 2017 som en slutrapport kommer från regeringens särskilda utredare med uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Ett förslag om ett sammanhållet system lär inte träda ikraft förrän tidigast den 1 juli 2018, än mer troligt den 1 januari 2019. Kommunstyrelsen anser därför att Migrationsverkets ansvar för att ge asylsökande sysselsättning ändras

först i och med att ett nytt sammanhållet system träder i kraft för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända.

Malmö stad har tagit ett stort ansvar för den nationella flyktingpolitiken, inte minst till följd av EBO. Kommunens kostnader täcks inte av de ersättningar som ges av staten. Införandet av den nya strukturen för tidiga insatser måste säkerställa att kommunerna inte får nya uppgifter eller kostnader. Det är angeläget att det nya regelverket även omfattar EBO.

Kommunstyrelsen anser att finansieringsprincipen ska tillämpas om konsekvenserna av förslagen innebär att kommunerna får ökade kostnader.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Pia Kanold
